

Önsöz

Galip YALMAN*

Türk Sosyal Bilimler Derneği'nin 52'inci yılını geride bıraktığı 2019 yılında düzenlenen Onaltıncı Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan bildirimlerden oluşan bu Özel Sayı vesilesiyle, derneğimizin bugün sahip olduğu bazı kurumsal özelliklerine ilişkin dönüm noktalarını hatırlatmak ve Ulusal Sosyal Bilimler Kongrelerinin özelliklerini kısaca paylaşmak isterim.

1978 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla Dernek adına "Türk" sıfatının eklenmesine izin çıkması sonrasında, Türk Sosyal Bilimler Derneği (TSBD) bugün kullanılan ismine kavuşarak, Türkiye çapında faaliyet gösteren bir dernek olma yolunda önemli bir adım atmıştı. 1978 yılında ayrıca, TSBD'nin "Türk sosyal bilimcileri ile yabancı meslektaşları arasında yakınlaşma ve işbirliği sağlamak, ortak çalışma olanakları yaratmak" amacı doğrultusunda Uluslararası Sosyoloji Derneği (International Sociological Association)'ne "ulusal temsilci" sıfatına sahip üye olması da bir başka önemli gelişmedir. 1992 yılında ise TSBD, Bakanlar Kurulu kararı ile "kamu yararına çalışan dernek" niteliğini kazanmıştır. Bu süreçte görev yapan, dernek yönetimlerini ve başkanlarını bir kez daha saygıyla anıyor ve teşekkürlerimizi iletiyorum.

Kuruluş amacı doğrultusunda, Türkiye'de sosyal bilimlerin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla, Haziran 1980'de yapılan Birinci Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi'nden bugüne ODTÜ'nün geleneksel desteğiyle sürdürülen Ulusal Sosyal Bilimler Kongrelerinin ülkemizdeki akademik etkinlikler arasında özgün bir konumu ve özel bir yeri olduğuna kuşku yoktur. Bunun başlıca nedeni, 1995'ten bu yana iki yılda bir düzenlenmekte olan Ulusal Sosyal Bilimler Kongrelerinin farklı disiplinlere mensup sosyal bilimcileri bir araya getirerek, aralarında nitelikli ve üretken bir iletişim sağlamayı amaçlaması ve onların katkılarıyla zenginleşen, çoğulcu ve disiplinlerarası bir tartışma ortamı yaratılmasını teşvik etmesidir. Farklı görüş ve yaklaşımların özgürce tartışılabildiği bir bilim şöleni olarak yaşanmasını sağlayan da bu özgün nitelikleridir.

Sosyal bilimcilerimizin, Kongrelerimize zaman içinde artan ilgi ve katılımın bir göstergesi olarak şu verileri sizlerle paylaşmak istiyorum. 2007'de TSBD'nin 40. kuruluş yılına denk gelen Onuncu Sosyal Bilimler Kongresi'nde, 67 oturumda toplam 276 bildiri sunulmuştu. 2017'de TSBD'nin 50. kuruluş yıldönümündeki Onbeşinci Kongre'de ise oturum sayısı 98'e, bildiri sayısı ise 395'e ulaşmıştı. Onaltıncı Kongre'ye gösterilen yoğun ilgide memnuniyet verici olmuş, 91 oturumda 341 bildiri sunulmuştur. Şunu da belirtmek gerekir, toplam başvuru sayısı 500'ün üzerinde olmuştur. Ancak, zaman ve mekân kısıtlarının yanı sıra, Kongre düzenleme

*Doç. Dr., Türk Sosyal Bilimler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı.

kurulunda görev alan arkadaşlarımızın özverili ve titiz çalışmaları sonucu yapılan değerlendirmeler, başvuruların bir kısmının program kapsamı dışında kalmasına neden olmaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, söz konusu oturumların yaklaşık yarısı, panel önerileri olarak TSBD'ye gönderilmiş, diğer bir deyişle, önceden düzenlenmiş oturumlar olarak programda yer almaktadır. Bu tür öneriler de aynı titizlikle değerlendirilmekte ve sonuçlandırılmakta, eğer kabul edilen Panel önerisi ile birlikte, oturum başkanı önerileri de yapılmışsa, bunlar da başvuru sahiplerinin tercihi olarak dikkate alınmaktadır. Bu tür başvuruların sayısındaki artış, sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinde çalışmakla birlikte, TSBD'nin de öncelikleri arasında olan disiplinlerarası bir yaklaşımla konuların ele alınarak oturumlar düzenlenmesinin yaygınlık kazandığının bir göstergesi olarak ayrıca sevindiricidir.

Ulusal Sosyal Bilimler Kongrelerinin belirgin bir özelliği de, Türkiye'li sosyal bilim insanlarının, bilgi üretim ve tartışma gündemlerine, deyim yerindeyse bir ayna tutmasıdır. Diğer bir deyişle, Kongrelerin önceden belirlenmiş bir teması olmadığı gibi, tartışılan konular ve oturumlar tamamen katılımcıların belirlediği temalar üzerinden oluşmaktadır. Bir bakıma, ülkemizdeki sosyal bilimcilerin üzerinde çalıştıkları konuları ve ilgi gösterdikleri temalardaki değişimleri de, yıllar içinde, Kongrelere sunulan bildirimlerin konu başlıkları üzerinden izlemek mümkün olmaktadır.

Ülkemizde yaşanan siyasal, ekonomik ve toplumsal gelişmelerin akademik dünya üzerindeki etkileri de kaygı verici boyutlarda olmuştur. Tüm yaşanan olumsuzluklara karşın, halen bir üniversite mensubu olan veya KHK kararlarıyla görevlerine son verilen sosyal bilimcilerin bilimsel çalışmalarını sürdürmekte gösterdikleri kararlılık ve çaba, gerçekten takdirle karşılanmalıdır. Zira, somut gelişmeleri kavrayabilmemizi sağlayacak, gücünü bilimsel araştırmalardan alan çalışmalara ve bu bağlamda yapılacak nitelikli tartışmalara, temel hak ve özgürlükler alanında sürekli daralmalarla karşı karşıya olduğumuz bir zaman diliminde, yaşanan engellemeler ve zorlukların aşılabilmesi için her zamankinden daha çok ihtiyacımız var.

16. Kongrenin, daha öncekilerden önemli bir farkı da olduğunu vurgulamak isterim. Bu Kongremiz, ODTÜ'de sosyal bilimler alanındaki bölüm başkanları ve disiplinlerarası lisansüstü programlarının ana bilim dalı başkanlarının aktif desteğiyle, ortaklaşa bir faaliyet olarak düzenlenmiştir. Bir başka deyişle, geleneksel ODTÜ desteğinin devam etmesinin sağlanması için Kongrenin ortak bir bilimsel etkinlik olması gerekmiştir.

Kongrelere sunulan bildirimlerden yapılacak seçkilerin yayına dönüştürülmesinin sosyal bilimcilerin meslek hayatları açısından önemli olduğunu belirtmem bile sanırım gerek yok. Bu bağlamda, örgütlenmiş oturum önerileri geliştirerek, Kongrelerde emek ağırlıklı oturumların gerçekleştirilmesine 2007 yılındaki 10. Kongre'den bu yana sürekli olarak katkı yapan Prof. Dr. Ahmet Makal'ın emeklerini şükranla vurgulamak isterim. *Çalışma ve Toplum* dergisinin, Prof.

Dr. Ahmet Makal tarafından örgütlenen “Türkiye Emek Tarihinden Kesitler” ve “Türkiye’de Emegın Güncel Sorunları” oturumunda sunulan bildirileri “16. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi Emek Tartışmaları Özel Sayısı” olarak basmayı kararlaştırması, kongrelerde sunulan bildirilerin daha geniş bir kesime ulaşabilmesi açısından, takdirle karşılanacak bir davranıştır. 2007 yılındaki 10.Kongre’den beri düzenli olarak sürdürülen bu işbirliğinin bundan böyle de devam etmesi dileğiyle, *Çalışma ve Toplum* dergisinin yayın kuruluna ve Prof. Dr. Ahmet Makal’a, TSBD yönetim kurulu adına teşekkür ediyorum.